4 10 बनवू या

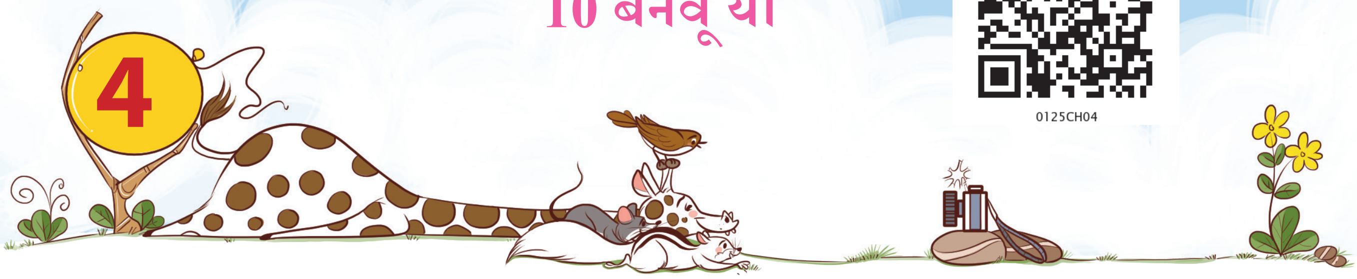

ठिपक्यांचा किडा आणि त्याची नक्षी

तुम्ही ठिपक्यांचा किडा पाहिलाय का कधी? त्या किड्याच्या संपूर्ण अंगावर ठिपके असतात।
तुम्ही कधी ते ठिपके किती आहेत हे लक्ष देऊन पाहिलंय का?

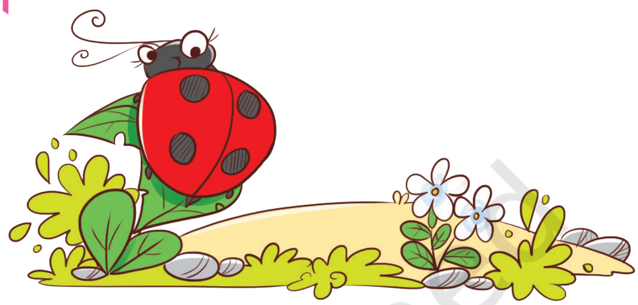

प्रत्येक किड्याच्या अंगावर किती ठिपके आहेत ती संख्या लिहा।

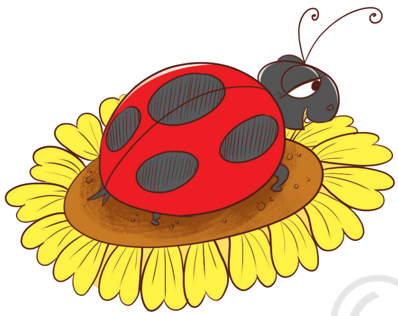

काही वस्तू जसे की - चिंचोके, गोट्या, बटणें, टिकल्या यांचा वापर करून वेगवेगळया नक्ष्या बनवा। आणि प्रत्येक नक्षी मधील ठिपक्यांची संख्या मोजा।

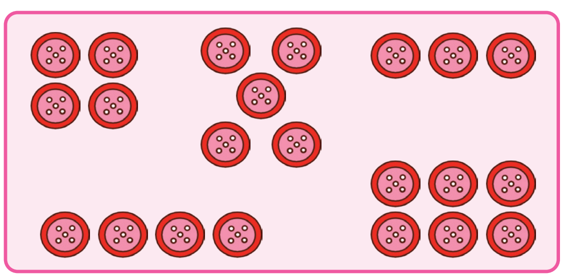

© NCERT not to be republished

लाल ठिपक्यांमुळे कोणती संख्या तयार झाली आहे ते ओळखा आणि लिहा।

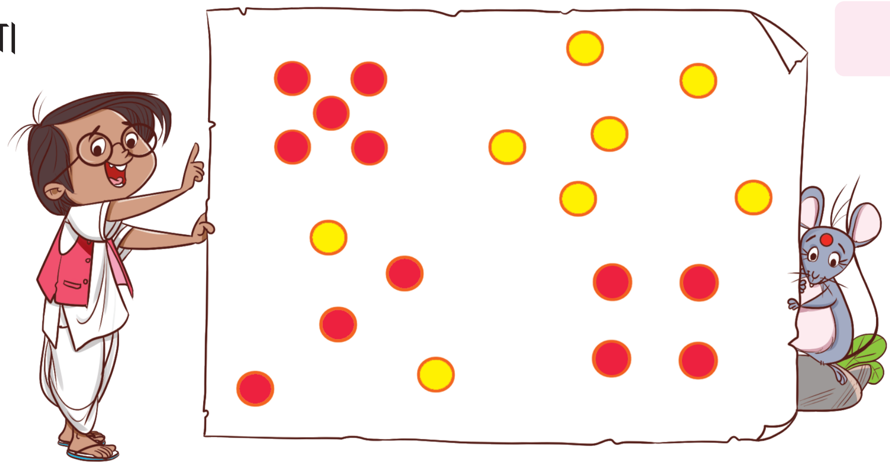

चला खेळू या

तुमच्या मित्राबरोबर खेळा। फासा फेका आणि त्यावर आलेल्या संख्येएवढे ठिपके असलेल्या खणात रंग भरा।

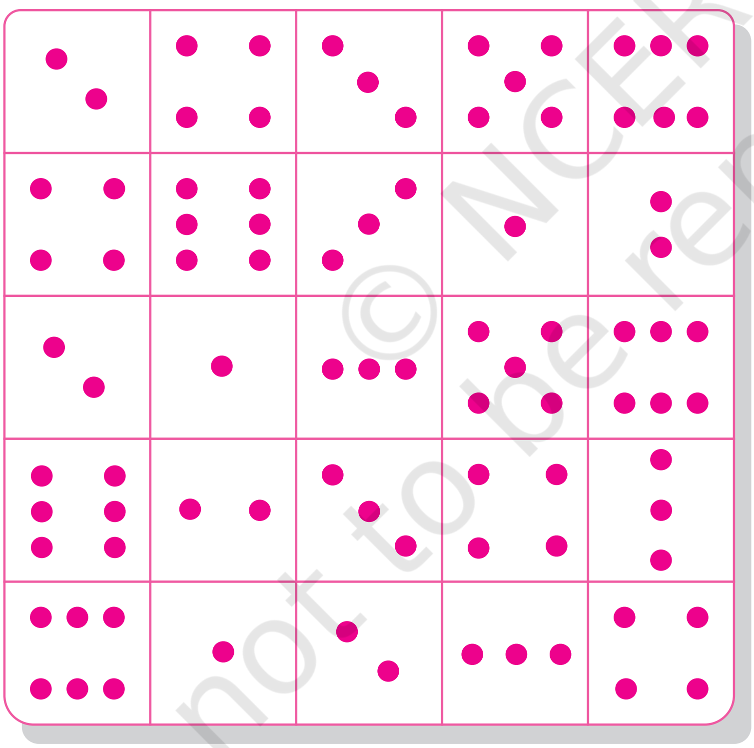

आपापला रंग निवडा आणि खालील चौकोनात भरा।

माझा रंग ☐

मित्राचा रंग ☐

ज्या मुलाचे जास्त रंगीत खण होतील तो विजयी।

ठिपक्यांचे आणि विविध रंगांचे फ्लॅशकार्ड वापरून न मोजता संख्या ओळखण्यासाठी मुलांना मदत करा। वेगवेगळ्या नक्ष्यांची आणि आकाराची 1 ते 9 संख्यांचे ठिपक्यांचे पत्ते (कार्ड)तयार करा।

© NCERT not to be republished

तुटती बटणे

गोला माकडाने आपला चार बटणे असलेला आवडता सदरा घातला आणि तो केळयाच्या बागेत पोहचला। त्याला केळी खूपच आवडत होती म्हणून त्याने खूप सारी केळी खाल्ली। विचार करा, खूप केळी खाल्ल्यामुळे काय झाले असेल?

त्याच्या सगळयाचे एक बटण तुटले, परंतु त्याने केळी खाणे न सोडल्याने त्याच्या सदऱ्याची एक एक बटणे तुटू लागली।

चार

☐ बटणे

तीन

☐ बटणे

दोन

☐ बटणे

एक

☐ बटन

शून्य

0 बटन

शेवटी माकडाच्या सदऱ्यावर किती बटणे उरली असतील यावर चर्चा करा। मुलांना आपल्या आसपास असणाऱ्या अशा वस्तूंची नावे सांगायला सांगा, ज्यांची संख्या शून्य आहे। मुलांना हे समजवायला मदत करा, की शून्य सुद्धा एक, दोन, तीन आणि अन्य संख्यांसारखीच एक संख्या आहे। मुलांशी संतुलित भोजनाचे लाभ आणि आवश्यकतेपेक्षा अधिक खाण्याचे दुष्परिणाम याविषयी चर्चा करा।

© NCERT not to be republished

झाडाच्या फांदीवर बसलेल्या पक्ष्यांची संख्या लिहा।

शून्य लिहा

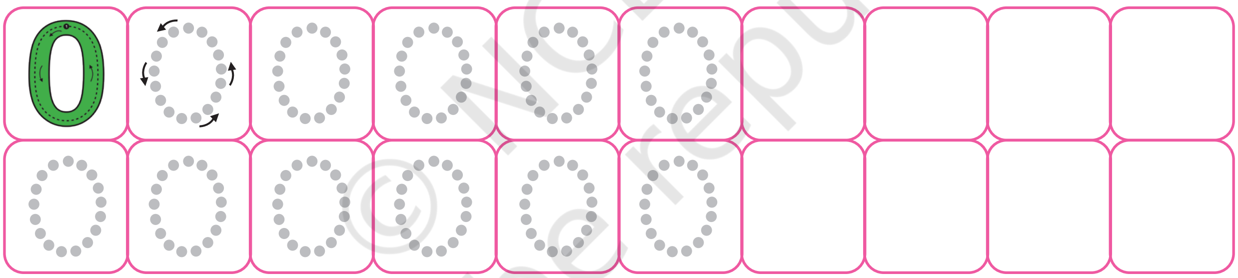

विचार करा आणि सांगा

अ. तुम्हाला रात्री किती सूर्य दिसतात?

ब. तुम्हाला दुपारी आकाशात किती चंद्र दिसतात?

विशिष्ट वस्तूंचा वापर करून शून्य ही संकल्पना एक एक वस्तू कमी करत शिकवा। अशा परिस्थितीवर चर्चा करा जिथे कोणतीतरी वस्तू अनुपस्थित असेल म्हणजे शून्य (काहीच नसणे म्हणजे शून्य)असे समजवा। जसे - वर्गात शून्य बस आहेत। मुलांना 5 पासून उलटे मोजत 0 पर्यंत यायला सांगा आणि नंतर 9 ते 0 पर्यंत उलट मोजत येण्यासाठी प्रोत्साहित करा।

© NCERT not to be republished

दहावा वाढदिवस

आज आस्थाचा दहावा वाढदिवस। तिच्या बाबांनी तिच्यासाठी हलवा केला आहे। ती आपल्या मित्र-मैत्रिणींबरोबर वाढदिवस साजरा करीत आहे।

मी 9 वर्षांची होते आणि आता 1 वर्षांनी मी 10 वर्षांची झाले। म्हणून, 9 आणि 1 मिळून 10 होतात।

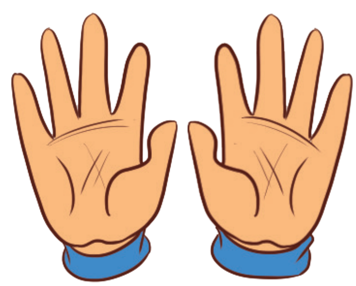

तिने आपल्या वाढदिवसाला ______ दिवे पेटविले।

वस्तूंची संख्या मोजा आणि ती संख्या लिहा

मोती	लाडू	रंग	केळी	पाने

© NCERT not to be republished

चला करू या

मोजा आणि दहा रंगीत मोत्यांची माळा बनवा।

क.

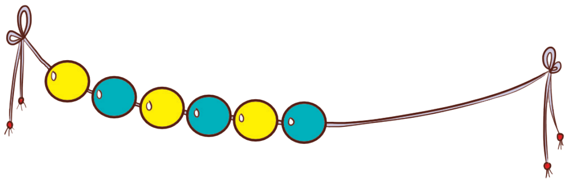

ख.

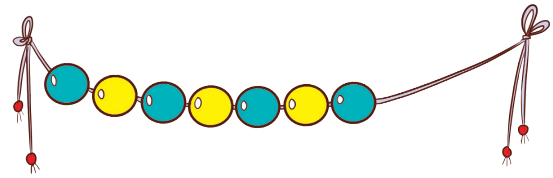

ग.

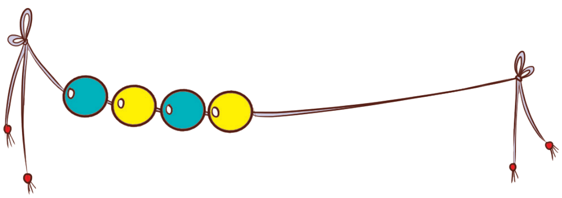

घ.

बटणांचे चित्र काढून दहा बटणांची चौकट (फ्रेम) तयार करा।

क.

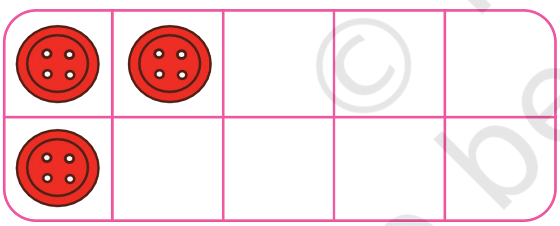

ख.

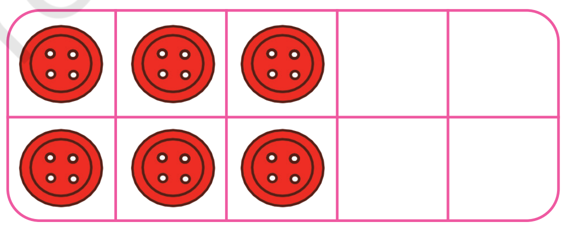

ग.

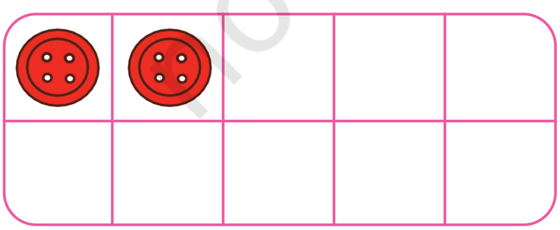

घ.

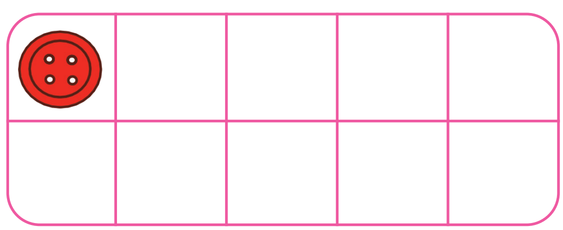

© NCERT not to be republished

मजेदार पाच आणि दहा

पुढील नमुन्यांचे निरीक्षण करून मध्ये असलेल्या काठी मुळे जे दोन भाग झाले आहेत त्यांतील संख्यांच्या जोड्या मोजा।

	1 आणि 4
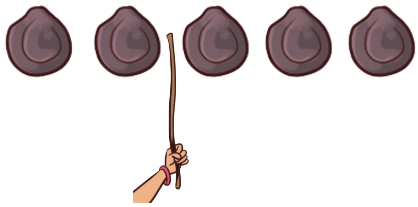	__ आणि __
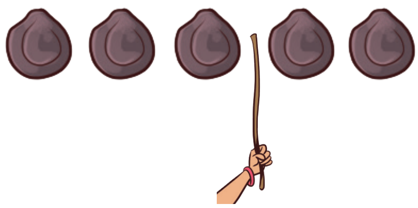	__ आणि __
	__ आणि __
	__ आणि __

चला खेळू या

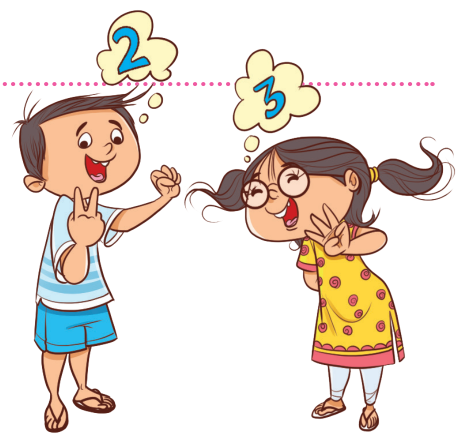

तुम्ही 3 बोटे दाखवा आता तुमच्या मित्राने एकूण 5 होतील इतकी बोटे दाखवायची।

© NCERT not to be republished

10 च्या जोड्या

चला, आपल्या दोन्ही हातांचा वापर करून बोटांचा खेळ खेळूया। एक मुलगा काही बोटे दाखवेल। त्याने न उघडलेली जेवढी बोटे आहेत तेवढे दुसऱ्या मुलाने दाखवायची— पुढील नमुना पाहून संख्यांच्या जोड्या पुढील तक्त्यात लिहा।

	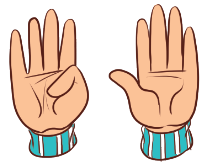	=	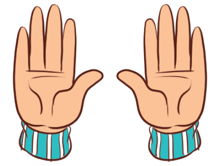
1	9	=	10
	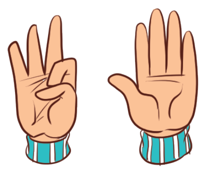	=	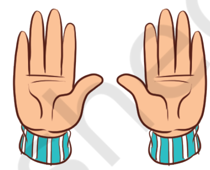
		=	
	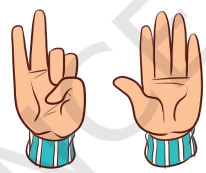	=	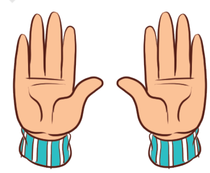
		=	
	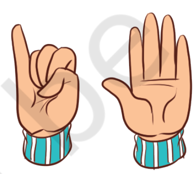	=	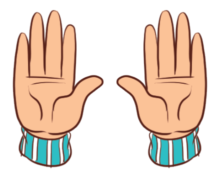
		=	
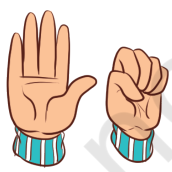	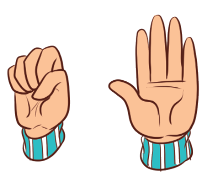	=	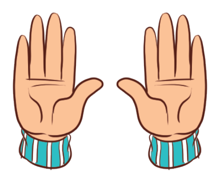
		=	

© NCERT not to be republished

चला, आपण पत्त्यांचा खेळ खेळू या.

संख्यांचे पत्ते (0 ते 10 चा संच)

पत्त्यांवर लिहिलेली संख्या दिसणार नाही अशा प्रकारे पत्ते ठेवा। पहिला मुलगा एक पत्ता उचलेल आणि अशा प्रकारे ठेवेल की पत्त्यावर लिहिलेली संख्या सर्वांना दिसेल। दुसरा मुलगा दुसरा पत्ता उचलेल आणि पहिल्या पत्त्याप्रमाणेच ठेवेल। आता जर दोन्ही पत्त्यांवरील संख्यांची बेरीज 10 झाली तर दुसरा मुलगा ते दोन्ही पत्ते घेईल मग पुन्हा पहिल्या मुलाची पाळी।

0 ते 20 पर्यंत मोजणे

सिमरन नागपूरमधे राहते। ती संत्री ठेवण्यासाठी आपल्या वडिलांची मदत करत आहे एका पेटीत दहा संत्री बसू शकतात। चला, संत्र्यांची संख्या मोजू या।

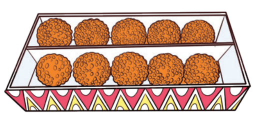	10	10 दहा
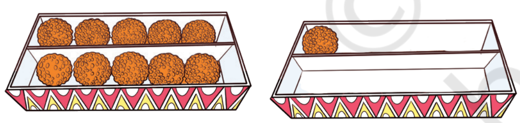	10 आणि 1	11 अकरा
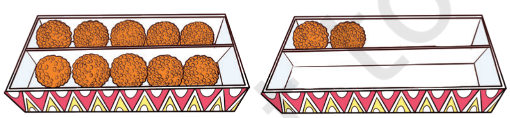	10 आणि 2	12 बारा

मुलांना 10 आणि 5 चे विभाजन समजावे आणि लक्षात राहावे म्हणून चर्चा करा। उदाहरणार्थ- जर 5 चे विभाजन सुरू असेल तर, शिक्षकांनी 2 म्हटले तर विद्यार्थ्यांनी 3 म्हणावे। जर 10 चे विभाजन सुरू असेल तर, जर शिक्षकाने चार म्हटले तर विद्यार्थ्यांनी 6 म्हणावे। आता ही योग्य वेळ आहे की मुलांना दहाच्या पुढे मोजण्यास सांगावे। प्रत्येक संख्या मागील संख्येपेक्षा एकने अधिक होते, या तथ्याकडे मुलांचे लक्ष वेधावे।

© NCERT not to be republished

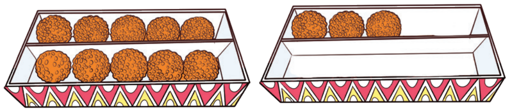	10 आणि 3	13 तेरा
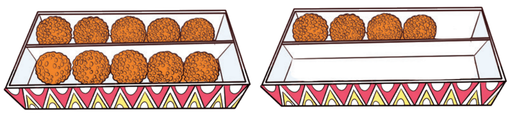	10 आणि 4	14 चौदा
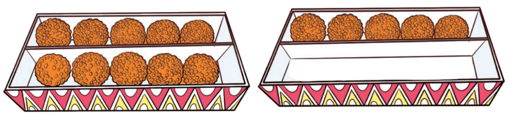	10 आणि 5	15 पंधरा
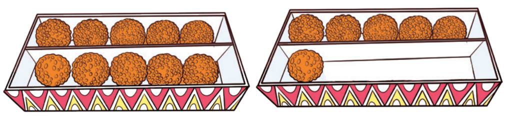	10 आणि 6	16 सोळा
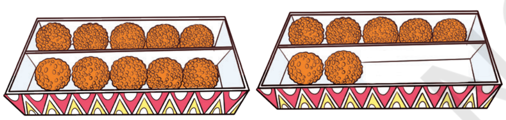	10 आणि 7	17 सतरा
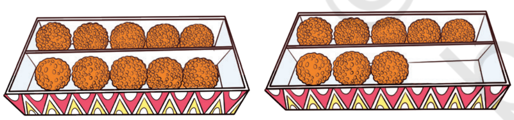	10 आणि 8	18 अठरा
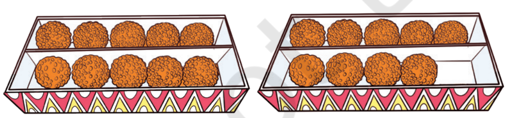	10 आणि 9	19 एकोणीस
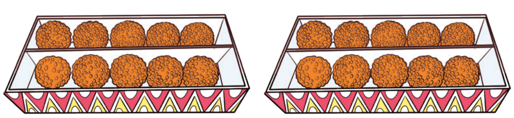	10 आणि 10	20 वीस

© NCERT not to be republished

11 ते 20 संख्या लिहा।

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
			14					19	
						17			
11									20
		13					18		
				15					
	12							19	

© NCERT not to be republished

मुलांना 20 पर्यंतच्या मोजणीसाठी, मूर्त वस्तूंचे 10 चे गठ्ठे आणि एककांचा उपयोग करून मदत करा। त्यांना ओंजळभर बटणे अथवा बिया द्या, ज्या जास्तीत जास्त 20 असतील। त्यांना प्रथम संख्या ओळखण्यास सांगा नंतर समूह करून मोजायला सांगा। त्यांचा तर्क किती बरोबर होता? त्यांच्या तर्कमागील भूमिका सांगायला सांगा।

मोजा आणि उत्तरे लिहा

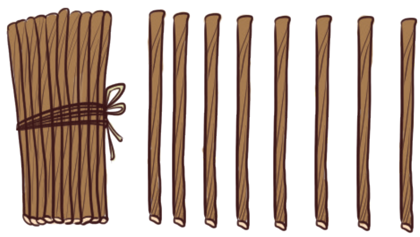

दिलेल्या संख्येनुसार 10 च्या चौकटीमध्ये रंग भरा।

14

19

16

© NCERT not to be republished

संख्या क्रमाने लिहा।

1		3	
8		6	
9			12
	15		
			20

दहाच्या समूहाभोवती वर्तुळ करा।

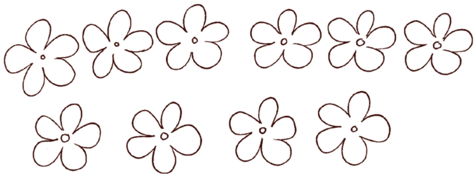	17
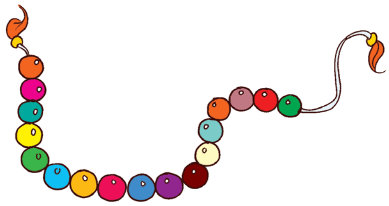	16
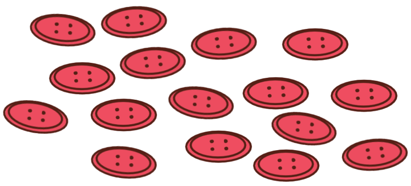	20
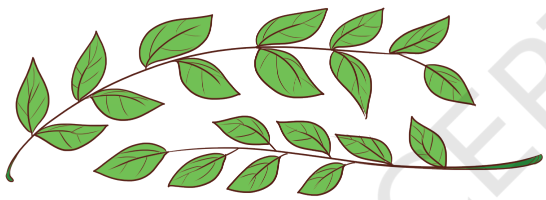	10

काही मुलांनी खेळताना मनोरे बनविले।

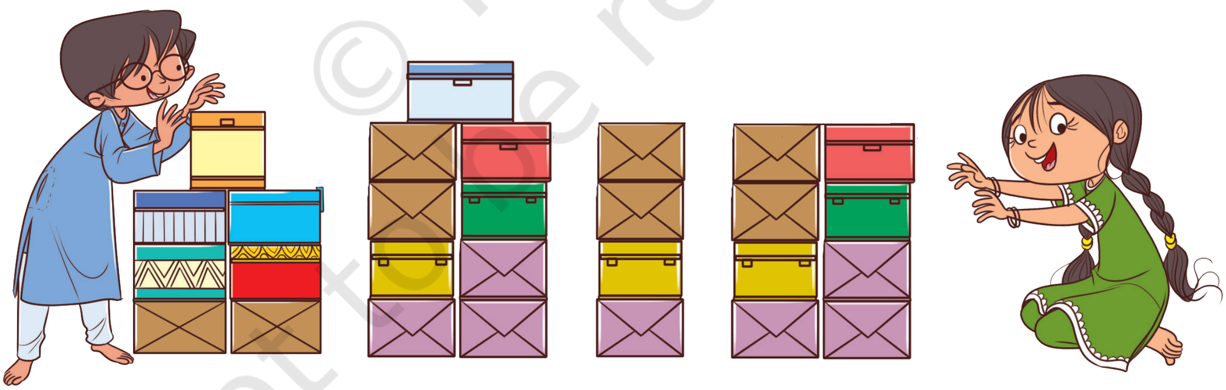

1. सर्वात उंच मनोऱ्यासमोर ✓ ची खूण करा।
2. कोणत्या टॉवरमध्ये सर्वात जास्त ठोकळे लावले आहेत? मनोऱ्यात वापरलेल्या ठोकळ्यांची संख्या लिहा। ______
3. कोणत्या मनोऱ्यामध्ये सर्वात कमी ठोकळे लावलेले आहेत? मनोऱ्यात वापरलेल्या ठोकळ्यांची संख्या लिहा। ______

© NCERT not to be republished

चला करू या

अ. सर्वात लहान संख्याभोवती वर्तुळ करा।

अ. 8, 12, 6 ब. 14, 11, 19

ब. सर्वात मोठ्या संख्येभोवती वर्तुळ करा।

अ. 16, 19, 11 ब. 11, 17, 9

क. पंजा खाली असलेली संख्या शोधून लिहा।

अ.	___, 15, 16, ___, 18
ब.	___, 12, ___, 14, 15
स.	15, ___, ___, ___, 19
द.	13, ___, 15, ___, ___

ड. संख्या उतरत्या क्रमाने लिहा—

11, 3, 16, 20, 13, 9

मुलांना स्वतः हून सर्वात मोठी संख्या कोणती हे शोधू द्या। त्यांना विचारा की त्यांनी असा निर्णय का घेतला? मुलांना हे कळू द्या की 11 मध्ये 4 मिळवल्यानंतर 15 होतात म्हणून 15 ही मोठी संख्या। अशाच प्रकारे वीस पर्यंत संख्यांच्या बाबतीत करा।

© NCERT not to be republished

इ. चला, मोजू आणि लिहू।

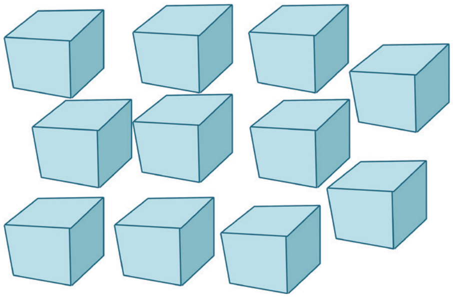

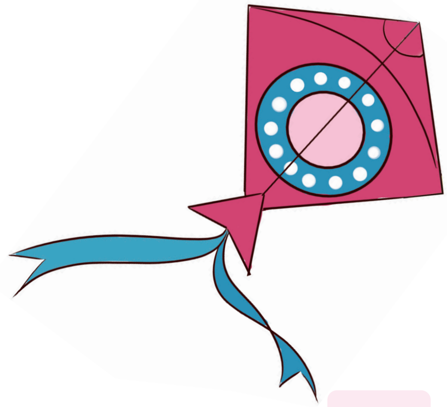

1. ठोकळ्यांची संख्या ☐

2. पांढऱ्या बिंदूंची संख्या ☐

फ. 1 ते 20 पर्यंत संख्या जोडा।

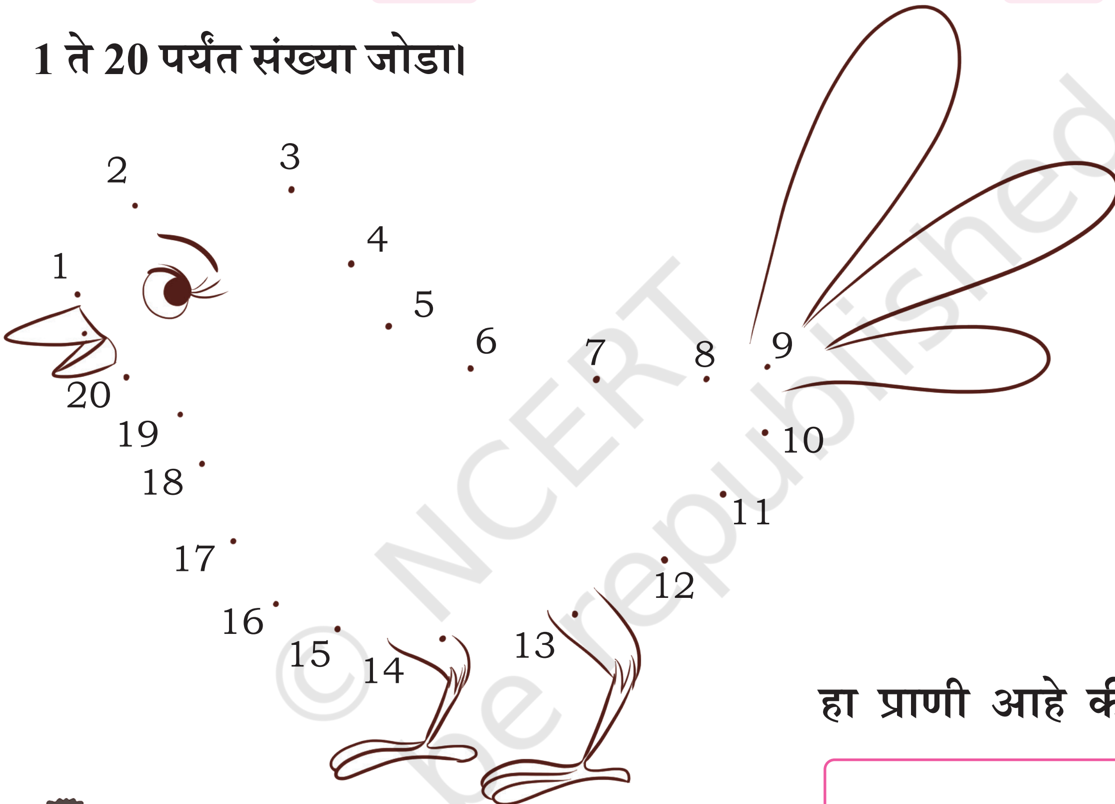

हा प्राणी आहे की ☐

प्रकल्प कार्य

अ. तुमच्या आसपास दहाच्या समूहामध्ये असणाऱ्या वस्तू शोधा। उदा। टिकल्यांच्या पाकिटातील दहा टिकल्यांचा समूह।

ब. टाकाऊ गोष्टी, जुन्या वस्तूंचा वापर करून 10 ते 20 पर्यंतच्या संख्यांचे पत्ते (कार्ड) बनवा।

दहापेक्षा जास्त गोष्टी असलेल्या समूहातून दहा दहा चे समूह मोजण्यास मुलांना प्रोत्साहित करा।

© NCERT not to be republished